

ŽARKO KUJUNDŽISKI

Žarko Kujundžiski (1980), prozaist, esejist in študent primerjalne književnosti. Glavni urednik študentskega časopisa Filološke fakultete v Skopju Loza. Objavlja kratke zgodbe v makedonskih literarnih revijah. Dobil je več kot deset nagrad za kratke zgodbe, eseje in dramske tekste. Na zadnjem natečaju študentskega časopisa Studentski zbor je dobil prvo nagrado za kratko zgodbo. V pripravi je njegova prva zbirka kratkih zgodb "*Spectacle(s)*".

Nizek let nad otroštvom

Ko so bile jablane na našem vrtu še mlade, sem bil jaz najmlajša od vseh. Bil sem kot zrno graha, kot košček pite, kot bonbon v pisani knjižici. In še manjši. Imel sem nasek kot plavuti rečne postavi in ročice kot borove iglice. Vidite, takšen sem bil. Toda ne mislite, da sem bil afna, da sem glavo podpiral s hrbtom. Ne, takšen nisem bil. To vam lahko povedo moji starši, mami in oči.

V šoli so me vprašali, kaj delata moja oči in mami. Hoteli so, da jim to povem pri priči, da pohitim z odgovorom, kot da je to nekaj nepomembnega, da jim dam bežen odgovor. Učiteljica me je pogledala skozi okna očal in čakala. Čakala, da odgovorim. Da ji čim prej povem. Kot da je moj odgovor golob na podstrešju, ki bo poletel kot blisk. Težko je povedati, kaj delata mami in oči, ker sta mami in oči moja starša. Onadva sta mami in oči.

"Ljubi otrok, kako da me ne razumeš? Ponovila bom. Kaj delajo tvoji starši? Kaj? Povej!"

"Nooo ... Mami ima rada očija, oči ima rad mamo, mama ima rada mene, oči ima rad mene, jaz imam rad očija, oči ima rad starejšo sestro, starejša sestra ..." in tako do konca. Ker je bilo to tako pomembno, je moral biti moj odgovor kar se da natančen. Oči pravi takole. Jaz, mami, oči in sestra se imamo zelo radi.

Sestra je velika sestra. Ona ima rdečilo na ustnicah. To ni lepo. Sestra bi si rada pobarvala lase. Mami ji ne dovoli. To je slabo za lase in videz. Mami tako pravi. Sestra se jezi, razmaže si šminko po obrazu in steče v svojo sobo. Meni ni nič jasno. Sestra mi ježno reče, da sem neumen in da nič ne razumem.

Ko sem dopolnil petnajst let, je oče kupil kosilnico in prvič pokosil travo na dvorišču. Jaz sem takrat spoznal, kaj je britev, kako se odpira, kako se brije in seveda tudi ureže. Skozi kopalnično okno sem gledal očeta, ko je kosil travo. Dišalo je po šamponu proti prhljaju, ker sem si ravno umival lase. Bilo mi je prijetno in toplo, zato nisem hotel iti ven. Samo z britvijo sem se namučil. In s sestro, ki je ves čas trkala na vrata.

Prvi dan srednje šole mi je v novih učilnicah in klopih na pladnju prinesel nove otroke, ki sem jih seveda moral spoznati. In nove učitelje. Stroge in take, ki so se delali, da so strogi. Kljub vsemu je bilo vse enako. Tudi vprašanja:

"Kaj delajo tvoji starši?"

In sledilo je ponovno zavijanje z očmi, pokanje prstov, škripanje stolov, mučno zavlačevanje, skriti pogledi.

"Hmmm ... oči kosi travo na vrtu, mami pa ..."

Smeh. Vsi so se smejali. Meni ni bilo do šale. Rad imam vice, toda to, da oče dela na vrtu skupaj s slavčkom, ki vsako poletje preživi tukaj, mi je bilo zanimivo, toda ne smešno. Prav nič smešno.

Naslednjo pomlad mi je umrla babica. Ljudje so hodili k njenemu odru, prinašali temne sveče in upali, da bodo z bledimi obrazi vnesli sapo v mrtvilo tistega dne. Babico sem imel rad, zato mi je bilo hudo, toda tega ni nihče opazil. Vsi so jokali, tudi jaz bi bil rad zajokal, a sem se bal. Tudi takrat, ko je pel pop in ko je moja mati govorila. Nekdo je stopil k meni, me prijel za ramo in rekel:

"Nehaj, majhen si še, nič ne razumeš."

Ko sem končal srednjo šolo, so razširili ulico pred našo hišo in posekali dve jablani. Zelo mi je bilo hudo. Takrat se je moj oče upokojil, mama pa je začela delati doma. Tako zdaj cele dneve posedata na dvorišču in zalivata travo. Gojita tudi rože.

Jaz sem se vpisal na fakulteto in se veliko, zelo veliko učim. Veliko berem. Nočem več poslušati, da sem neumen in da nič ne razumem. Hočem vse razumeti.

Lahko se pohvalim, da imam dekle. Ima vedno rdeča lica in cel kup lasnic v laseh. Popoldne se najraje poljubljam. Ona me vpraša, kaj delajo moji starši. Povem ji resnico: gojita rože. To je res. Nikoli nisem lagal. Ona se mi nasmehne, tudi jaz se smehljam. Zelo sem srečen, presrečen.

Nekega dne ni prišla pred ograjo, kjer je živel velik pes iz sosesčine. Ni je bilo doma, tudi pri babici je ni bilo. Ko sem jo srečal, se ni smehljala tako kot prej, tudi govorila ni kot prej. Tudi za roko me ni prijela. Povedala mi je, da me ne ljubi. Ustrašil sem se, negodoval, potreboval sem njen lik, njeno toploto, poljube. Bila je odločna.

"Ni vse tako lahko. V življenju se stvari menjajo tako hitro kot luči na semaforju, bolj je rdeče kot pa zeleno. Vse se spreminja in vse mine. Ne moreva biti za vedno skupaj. Razumeš? Tudi nebo in oblaki si niso vedno blizu. Brat in sestra se ločita, mati in otrok tudi. Zemlja se loči od neba, belo od črnega, steklo od kristala, bolečina od sreče, medenjaki od ricinusa. Nič ne traja večno. Vse se bo spremenilo. Najina zveza je kot prvi sneg, prvi zob, ki je odpadel. Razumeš?"

Ne! Nočem razumeti, temu sem se odpovedal. Trdno sem se odločil, da ne razumem. Toda bilo je prepozno, prepozno.

Jaz sem razumel.

*Izbor Lidija Dimkouska
Prevedel Aleš Mustar*

